

SZARVAS ÉS VIDEKE

TÁRSADALMI ÉS SZÉPIRODALMI HETILAP.

Szerkesztőség:

Jókai Mór-utca 1257. szám, hova a lap szellemi részét
illető közlemények küldendők.
Kéziratok vissza nem adatnak.

BÉRMENTETLEN LEVELEK EL NEM FOGADTATNAK.

Felelős szerkesztő **BENCZÜR SÁNDOR.**

MEGJELNIK MINDEN VASÁRNAP.

Előfizetési árak:

Egész évre . . . 4 ft. — Félévre 2 ft.
Negyedévre . . . 1 ft. — Egyes szám . . . 8 kr.

Kiadóhivatal:

Beliczey-utca 11. szám. (saját ház,) hová az elő-
fizetési pénzek intézendők.

Hirdetéseket jutányos áron elfogad.

BÉLYEGDIJ MINDEN HIRDETÉSÉRT 30 KRAJČÁR.

Kiadó s lap tulajdonos **SÁMUEL ADOLF.**

A cseléd ügyről.

A törvényhozás által lagsürgősebben elinté-
zendő kérdések egyike, a cseléd törvény ujja
alakítása lenne. Nincsen szándékunkban részlete-
sen felsorolni azon hiányokat, melyek a szolgál-
lati viszony szabályozásáról szóló és közönségesen
cseléd törvénynek nevezett 1876. évi XIII. törvény
cikkben foglaltatnak, de általánosságban konsta-
tálnunk kell azt, hogy a cseléd törvény 22 évvel
ezelőtt készült, viszonyaink pedig ezen 22 év alatt
annyira megváltoztak, hogy ma már túlhaladott
álláspontnak jelentkezik, a cseléd törvény majd-
nem minden rendelkezése.

Ugyan ki ne érezte a cseléd misériák súlyos
következményeit, úgy a külső, tehát gazdasági
munkával foglalkozó, mint a belső, vagyis a
házi cselédnek! Hol van a szolgálati hűség, a
gazda érdekeinek előmozdítása! Rég elavult
fogalmak, melyeknek helyébe a gazda megkáro-
sítására irányuló munkálkodás, a lopás, a hűtlen
kezelés lépett.

Szinte mesébe illik, hogy volt olyan idő is,
midőn a cseléd gyermek korában került a házhoz
ott nőtt fel, ha férfi cseléd volt ott házasodott
meg, ha nő cseléd volt onnét ment férjhez és
szolgálatát elhagyva, még évek múlva is, hűs-
gesen ragaszkodott volt gazdájához, annak érde-
keit még azután is szíven hordotta.

Fájdalom, ma erről mint a múlt idők zené-
jéről emlékezhetünk meg. A mai cseléd minden
15 napban gazdát cserél.

Már fennebb említve volt a mai cseléd jellem
vonása, így szükségtelen azt részletezni, aki
cselédet tart, az ismeri, és az előtt ujat mondani
nem lehet.

Sokat gondolkoztam a felett, vajjon mi
képezheti ezen elváltozás okát. Gondolkoztam
rajta, vajjon nem a gazdák-e az okai annak,
hogy a cselédek így megváltoztak? Kétségtelen,
hogy sok esetben a gazdák is elősegítették a
cselédek erkölcsi érületének hanyatlását. Sok
cseléd erkölcsi elzülése vezethető vissza arra,
amit a cseléd törvény akként fejez ki: hogy a
gazda oly lépésre akarja cselédjét csábitani,
melyet a jó erkölcsök, vagy a törvények tiltanak,
vagy családtagjai, avagy vendégei részéről jövő
hosszu kísértések ellen a cselédet a gazda nem
cstalmazza.

A cselédek ellustulására nagy hatással van
a vidéki társadalomnak a cselédséggel üzőtt
fényűzése, mely megköveteli, hogy valamire való
uri háznál, akár van arra a munka miatt realis
szükség, akár azért mert csak divat, 2—3 cseléd
tartassék.

De vétkeznek önmagam és a társadalom
eljen, ha a cseléd misériák okát a gazdáknak
keresném. Elő állottak volna ezek a gazdák
minden hozzá járulása nélkül is. A divat maj-

molása, a cifrázkodás, a szerető tartás, a könnyű
megélhetési mód keresése, a becsületes munka
lenézése, az intelligensebb osztályokból is számos
áldozatot szed, és számos tagját az erkölcsi
elzülés posványába meríti, mennyivel rongálóbb
hatással van ezen általános társadalmi nyavalya
a kevesebb műveltséggel így kisebb ellentállási
képességgel bíró cselédre, aki szolgálati visz-
nyából kifolyólag gazdájával állandó érintkezés-
ben lévén, az említett nyavalyák kísértésének
hamarabb alá van vetve. Vegyük hozzá, hogy
a belső cseléd gazdájával folytonosan érintkező
bizonyos műveltségi mázra tesz szert, de mivelet-
lenségéből kifolyólag az ellesett szokásokból nem
tudja kiválasztani azt, ami viszonyainak megfelelő
de mindent majmol, az igaz utra való vissza-
térítés iránti kísérlet pedig eredményre nem
vezet, mert cseléd társaitól is csak rosszat lát,
a rossz példa pedig nagyon ragadós.

A cseléd ügy mindenféle baja köztudomásu
így felvan tárva, miután pedig az országgyűlés,
más lényegesebb közjogi sérelmekkel van elfog-
lalva, a bajt. egyelőre gyökeresen egy új cseléd
förvény által nem orvosolja, a társadalomnak
kell tehát a rendelkezésre álló módok, és a
cseléd törvény szigorú végrehajtásával a baj
orvoslásához fogni.

Legyünk szigorúak, de igazságosak cselé-
deinkhez lustálkodásaikat és erkölcstelenségeiket
ne tőrjük az illetékes hatóságok pedig a cseléd
törvény szigorú végrehajtásával legyenek a tár-
sadalom segítségére, küszöböljék ki a cselédekkel
üzött fényűzést, úgy a jelenlegi tarthatatlan
állapoton annyira, a mennyire törvényhozási
intézkedés nélkül lehetséges, segítve lesz.

* * *

HIREK.

— **Jubileumi isteni tisztelet.** Ó felsége 50
éves uralkodásának jubileuma alkalmából a helybeli
Ág. Ev. ó-templomban reggel 8 órakor. A róm. kath.
templomban pedig d. e 11 órakor az összes hatóságok
és testületek részvétele mellett, s kondoroson az Ág.
Ev. imaházban, az előlőjáróság s az intelligentia rész-
vétele mellett. hálaadó Isteni tiszteletek tartattnak.

— **Roráté.** A kereszténység legjelentősebb és
legszebb ünnepe a karácsony. Ez ünnephez főződik a
bibliai tanítások lege-edálatosabb eseménye: a meg-
váltó születésének emléke. Ezt a nagy és nevezetes
ünnepet a katolikus egyház hosszabb időre terjedő aj-
tatskodással készíti elő. Négy héttel karácsony ünnepe
előtt a templomokban a kora reggeli órákban hajnal-
miséket mondanak oly czélből, hogy a lelkek megtisz-
tuljanak s előkészüljenek a Krisztus megszületésére. E
hajnali misét nálunk a nép Roráté-nak is nevezi, az
istentiszteleten előforduló Rorate coeli. (Egek har-
matozzatok) kezdetű ének után. A roráték vasárnap
kezdődtek. Akkor a világ összes katolikus templomai-
ban megkondult a hajnali harangszó s ez ismétlődik
most naponkint karácsonyig: a Megváltó születési
napjáig.

— **Oszkár napja.** Az önzetlen baráti szeretet
és az érdemeket elismerő határtalan tisztelet és nagy-
rabecsülés hozta össze azt a díszes társaságot, mely f.
hó 1 én Dr. Salacz Oszkár társadalomunk eme kimagasló
alakjának vendégszerető házát felkereste azon czélből,
hogy öt névünnepeén üdvözölje s igazán szívből fakadó
jékvánataival halmozza el. Kitérőlheteretlen emléket vitt
magával a jelen voltak mindannyija, mert az ünnepeit
részéről tanusított azon lekötő szívélyesség, melyet
csak a ház urnójének nemes és angyali jószágú előzé-
kenysége mult felül, a szivekben maradandó nyomot
hagyott maga után. Szébbnél-szebb toasztokban tolmá-
csolták a jelen voltak jó kívánataikat. Felköszöntőt
mondottak: nt. Placszkó István lelkész ur, ki az ünne-
pelt érdemeit méltatta, s f. tisz. Szirmay Árpád r. c.
lelkész ur, a családra mondván el jó kívánatait. A ház
urnójére Tapolcsányi Imre ur mondott alkalmi felkö-
szöntőt. Kollár Lajos ur a társaságot éltezte, ki szel-
lemességétől sugárzó beszédével a társaságot folytono-
san a legjobb hangulatban tartotta.

— **Oskola szentelés.** Kegyeletes ünnepet ült,
a Rózsási holdakon kint lakó tanyai közönség e hó
27-én; u. i. ekkor lett rendeltetésének ünnepeyesen
átadva s felszentelve, a község által, a rózsási holda-
kon emelt új községi néposkola. Az ünnepey — melyre
községünkben és számosan kirándultak — d. u. 4 óra-
kor vette kezdetét. A zsűfőlásig megtelt tanteremben
először is egy alkalmi magyar ének elzengése vé-
geztével, K u t l i k E n d r e oskole-széki elnök, tartal-
mas s talpra esett beszéddel megnyitotta s átadta ren-
deltetésének az oskolát. Majd nt, P l a c s k ó I s t v á n
lelkész ur mondotta el emelkedets szellemű felszentelő
heszédét, melynek végeztével az egész ünneplő közön-
ség állva énekelte el „Isten áld meg a magyart“, s
ezzel az ünnepeyes megnyitás s felszentelés be-
lett fejezve. A rózsási érdekeltség szívélyes meg-
hívása folytán, a közönségből kirándult vendégek s
az érdeletség nagy része vacsorához ültek, melynek vé-
geztével kedélyes poharazgatás közben számos felkö-
szöntőket mondottak részint az oskolát építettő elől-
róságára, részint az oskola felállítása körül érdemkét
szerzett polgárokrá, s különösen Farkas György es-
küdtre, ki az oskola helyéül, egy hold földet ajándé-
kozott. Nem mulaszthatjuk megemlíteni azt, hogy rózsási
polgártársaink oly szép s kifogástalan magyarsággal
beszéltek, s beszélnek, hogy bátran beillenének akár-
melyik tiszamenti faluba. Tud a mi népünk — ezt ta-
gadni nem lehet — magyarul, csak azt lássa s tapasztalja
mint ez alkalommal, hogy vezetői is magyarul be-
szélnek; persze ha tótul szólnak hozzá a lelke tán job-
ban örül, de azért a magyar megszólításra, tisztesség-
tudással magyarul felel. Hinni merjük, hogy ez új os-
kolába járó nemzedék, mire az életbe ki fog lépni, már
alig fog tudni tótul, s adja a magyarok Istene, hogy
ez így is legyen.

— **Egyháztanács gyűlése.** A helybeli ág.
hitv. egyháztanácsa holnap decz. 5-én délelőtt 9 órakor
a tanácssteremben gyűlést tart a következő tárgysorozat-
tal: 1. Az 1898 év nov. 25-iki presbitéri ülés jegyző-
könyvének felolvasása s hitelesítése. 2. Egyházi adó
elengedésért folyamodók kérelmének tárgyalása. 3. 11
egyházi tagnak az elnökséghez benyújtott írásbeli ké-
relme, presbitéri gyűlés tartására. 4. A helybeli ev-
hítközség tanítói karának kérelme, az ötödéves korpót-
lék folyósítása ügyében. 5. Molnár János egyházközségi
jegyző lemondó levele. 6. Lányi Gusztáv ev. magyar
lelkész folyamodványa. 7. A kondorosí holdak társula-
tának folyamodványa. 8. Augustínovits Győző s. lel-

karját. Ugy beszélgettek, suttogtak. Előbb kacagással mosollyal kísérték a szavukat, majd elkomolyodott arccal folytatták, míg egyszerre csak abbamaradt fütyülés tánczolás, dudolás, suttogás, mert a kinyíló ajtóban megjelent a Katona bácsi feje, jelentve a zárórát.

— Le a zárórával! kiáltottuk s Bundás a zongorához ugrott hogy azt valamiképen megszólaltatva új irányba terelje a „szórakozást“, de az öreg jóakaró kemolysággal intett:

— Tetszenek tudni uraim, sok az Andris!

IV.

Mentünk haza. Vágyakoztunk már az ágy után. Eiek és a Bundás-fiu már be is kanyarodtak az utcájukba s az üres csendességben hozzánk hallatszott a czipósarkuk harmónikus kopogása,

Mi ketten a tulsó Agyar-utczában laktunk. Laczi szohája az enyém mellett volt, egy előszobába nyílt mindkettő. Egymás mellett haladtunk, alig szólva valamit. Laczinak láttam, máshol járt az esze. Mindjárt el is árulta, hol.

— Te ugy-e milyen szép leány az Ilus?!

— Aztán milyen jókedvű volt ma, válaszoltam. Ugy látszik, egy kissé mámoros lett a bortól.

Megint csak hallgattunk. Már oda is értünk a kapához. Ahogy becsöngettem, hirtelen, mintha épp akkor jutott volna eszébe, azt mondja Laczi:

— Bőnye, még a kávéházba akartam menni. Pista említette, hogy valami rendkívül érdekes van az ott-honi lapokban. Átmegegyek egy félórásckára, mert most már nincs nyugtom. Nem jössz velem?

— Nem, nagyon álmos vagyok.

— Én is. sietni fogok haza. Jó éjt!

— Szervusz!

Fenn a szobában meglehetősen világos volt. Az utcáról beesett a nyárelődő langyos éjszakájának szürkés világossága. Olyan piszkos-kék színben játszottak a butorok körvonalai, csak a sarokban álló tárgyakat sötétítte meg a rájuk eső árnyék.

Fenn a szoba sarkában lógó kitömött sas is a szélesen kiterjesztett szárnyaival és görbülő nyakával oly mozdulatlanul sötétlett, mintha csak a falra lett volna festve.

... Lefeküdtem. ▲ szempilláim fáradtan csukódtak le. Olyan bágyadt voltam, hogy meg se tudtam volna mocczanni. Valami folytonos, egyhangu zszibongást éreztem köröttem hőmpölyögni, mintha viz fenéken feküdnék tehetetlen merevségben, s felettem, mellettem zugva-sugva locsogna a siserdő víz.

V.

Egyszerre úgy vagyok, mintha látnék. Szinte eláll a lélegzetem: itt az ágyam felett kinos vergődésben véresre csapdossa két piczi szárnyát egy fehér galambocskára, félénken odahúzódik az ágy végére. a lábához. Fáradtan piheg s aggódva néz fel a magasba. mintha onnan veszély fenyegetné.

Főlnézek, hát látom, hogy a nagy, éleskarmu sas, vércs szemekkel, lassan alá ereszkedik. Mint egy nagy fekete lepél, úgy borul a kis fehér galambra. Szeretném az elalélt kis állatot elkapni, de a karomat hiába erőltetem, meg nem tudom mozdítani, mintha le volnának szögezve. A nagy ragadozó már karmai közé kapta a kis madarat s lassu szárnylengetéssel emelkedik vele a magasba, miközben éles karmát beleveri a galamb gyöngy testébe.

Tehetetlen fájdalommal a féltő szivemben remegve látom, a mint piros vére végig fut a hófehér, puha tollazatán. A levegőből aláhull a verdeső madárka egy-egy pihéje, majd meg mintha arcomat érintette volna egy meleg vércsepp. A rablót után akarok kapni, megfeszítem minden erőmet ... és ... egyszerre eltűnik minden.

Feun a falon merőv mozdulatlansággal terped széjjel a kitömött sas két óriási szárnya, a szoba butorait bevonja a nyárelődő langyos éjszakájának szürkés világossága, a halálra szánt kis fehér galambnak azonban semmi nyoma. Sehoh az egész takarón egy kihullott pöhöly. Arcomat végigsimitom, hogy kezemhez apadjon a vér.

Egészen nedves lesz a tenyerem az izzadságtól. És érzem, hogy a szobában meleg, fülledt a levegő, alig lehet lélekzetet vennem.

Most jövök rá, hogy csak álmodhattam azt az egyenetlen madárviaskodást, a melyben a nagy, kegyetlen szemű sas vérét vette egy pihegő kis fehér galambnak.

VI.

Majd megfúlok a hőségben, Ki kell nyitnom valamit. Az ablakot akarom, de a széles utcáról becsapódó hideg éjjeli levegő megárthat. Megyek az előszoba felé az ajtóhoz. Közben úgy vélem, hogy a szomszéd szobából hangok verődnek át.

— Laczi, te vagy az?

Semmi felelet. Csak képzelődtem. Nem is jöhetett még meg, csak pár percze lehet, hogy itthon vagyok. Azalatt ő már biztosan a kávéházban csapja a szelet a kassziros leánynak.

Kinyitom az ajtót. Azután megint lefeleksem. De nem tudok aludni. Innen, fektemből éppen kilátok a tárt ajtón az előszobába. Sötétség üli meg, mert a szűk udvaron nem jut át az a kis szürkés világosság.

Eh, mintha ismét hallanám a szárnycsapásokat a véresen vergődő kis galamb lihegő pihegését... Most meg a sötét előszobában már látom is tolla fehérségét!... Végigsimitom a homlokom, hátha ismét álmokképeket látok. De nem, az előszobából halk zöreje verődik be. Valaki a kulcsot akarja a zárba tenni, de nem látja a sűrű sötétségben. Világosságot csinál s a kis viaszgyufa fényénél Laczit látom, a mint kinyitla az ajtót.

Rá sem érek meggondolni, vajon mit akar csinálni, midőn mellette lábujjhegyen, neszelve kisiet egy női alak. Könnyű, fehér fejkendő borítja a haját s körültekintve igyekszik kifelé.

Megismertem: Ilus volt!

Észreveszi a szobám nyitott ajtaját. Megrettenve szól Laczihoz:

— Jaj, nézze, nyitva van!

Laczi elfújja a kis gyertyagyufát, miközben siet megnyugtadni a remegő leányt!

Es kimennek az ajtón. Hallom a talpuk nyikorgását, a mint vigyázva indulnak a lépcső felé.

A mellemben meg valami megmozdul. Egy kinos, hosszú sóhajlás. És egyszerre kitör belőlem a hangos, elcsukló zokogás. A két szemem csak úgy ontja a könnyeket.

Tudja Isten, miért sirok. A szememmel, de különösen a lelkem görcsös rivásával

Hogy egy virág beléesett az iszapos posványba? Hogy egy fényes csillag lehullott az égboltozatról a föld sarába? Vagy azt a kis fehér galambot siratom, a melynek gyöngy testébe belévájta éles karmát a nagy barna sas?

Csak zokogok.

VII.

Az előszoba ajtajában ismét megfordul. a kulcs.

Laczi jött meg, s benéz a szobámba, hogy ébren vagyok-e.

Hallja, hogy sirok az ágy szélére dőlten, a párnába fojtva a zokogásom panaszló hangját. Megszólít:

— Mi az, tán csak nem sírsz?

Csak zokogok, fájón, nehezen.

— Hát mit síratsz?

Lassan felülök, a két karom ernyedten aláhull s magam elé bámulva a szürkés világosságba, sóhajtozva mondom:

— A galamb... szegény kicsi galamb...

NYILT-TÉR.

Nyilatkozat.

Mi alólirottak, kik ellenében Huszerl Sándor ur a szarvasi kir. járásbiróság előtt 1898. BI. 171 sz. alatt bünvádi panaszt emelt azon állításunk miatt, hogy ő a szarvasi iparos ifjuság által Szarvason az „Árpád“ vendéglőben 1898. augusztus 21-én rendezett táncmulatságra belépti-díj fizetése nélkül ment be, — kijelentjük, hogy állításunk valótlanágáról a megejtett végelszámolás folytán teljesen meggyőződünk, és hogy állításunk csak is elnézésen alapult, miért is Tekintetes Huszerl Sándor úrtól a nyilvánosság előtt bocsánatot kérünk az általunk félreértésből használt gyanúsításért.

Szarvas, 1898. november 22.

Sörös Károly, Brauner György, Liska Pál, Adamovics Ferencz, Darida János, Kántor Sámuel.

Elöttünk: Dr. Glasner Adolf, Robitzek Jenő.

HIRDETÉSEK.

Arany díszoklevél
és több kiállítási
első díjjal kitüntetve.

WEISZ MÓR és TÁRSA

Arany díszoklevél
és több kiállítási
első díjjal kitüntetve

első gyulai cognac- és likörgyár
törköly és pálinka-főzdeje
GYULÁN.

Ajánlja a tisztelt vevő közönség figyelmébe következő törvényesen védett legfinomabb minőségű különlegességeit:

„Mari Cognac“

kiváló finomságu valódi borpárlat.

„Zöld paprika likör“

közkezdveltségben részesülő pikáns zamatu salon-likör.

„Amara“

orvosi tekintélyek által kitünő hatásának elismert gyomorérsítő gyógykeserű.

„Cabinet rum“

kitünő zamatu, nagyon finom thea-rum,

mely különlegességek minden jobb fűszer- és csemege-üzletben kaphatók. Ezenkívül mindennemű közönséges és finomabb italneműek, közönségesebb és legfinomabb likörök, rumok és egyéb pálinka különlegességek vannak raktáron.

Kiszolgálás és szétküldés kis és nagy mértékben.

A n. é. közönség eddigi szíves pártfogását köszönve, továbbra is kérjük nagybecsű támogatását.

Kiváló tisztelettel

Weisz Mór és Társa.
Gyulán.

